

YENİ KAMU YÖNETİMİ REFORMU ÜZERİNE BİR İNCELEME

Gülcan AZİMLİ ÇİLİNGİR

Dr. Öğretim Üyesi Van YYÜ, İİBF Kamu Yönetimi Bölümü

gulcanazimlicilingir@yyu.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0002-3618-2104>

Makale Başvuru Tarihi : 27.11.2021

Makale Yayın Tarihi : 31.12.2021

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi

Tuğçe ADIYAMAN,

Van YYÜ İİBF Kamu Yönetimi Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi

dymntugce1@gmail.com

ÖZET

1970 yıllarında yaşanan ekonomik krizin etkisiyle bütçe açıkları, borçlanmalar hükümetleri çıkmaza sürüklemiştir. 1980 yıllarının ortalarına doğru çıkmazdan kurtulamaya çalışan Anglo-Sakson ülkeleri yeni bir yaklaşım modeli arayışlarına yönelmişlerdir. Gerek ekonomik gerekse yönetsel anlamda görülen eksikler nezdinde yeni arayışlar geliştirilmeye çalışılmıştır.

Bu çalışma ile Yeni Kamu Yönetimi anlayışının ortaya çıkışı itibari ile hem tarihsel süreçlere hem de geleneksel anlayışın geri plana konulduğuna değinilecektir. Yeni yönetim reformlarının ilkelerine ve bu ilkeler doğrultusunda bazı ülke örneklemeleri ile ilgili bilgiler verilecektir. Bu ülkelerin tarihsel süreçleri reformların gerçekleştirilmesinde hangi yöntemlerin kullanıldığı ve hangi adımların atıldığından söz edilecektir. Ayrıca Türkiye ile ilgili yapılan reform hareketleri ve çalışmaları idare hukuku bağlamında aktarılacaktır. Yeni Kamu Yönetimi kavramına kimi yerlerde 'YKY' olarak değinilecektir.

Anahtar Kelimeler:

Yeni Kamu Yönetimi,

Yeni Sağ, Refah

Devlet, Reform

Anahtar Kelimeler: Yeni Kamu Yönetimi, Yeni Sağ, Refah Devlet, Reform

A R0eview On Tthe New Public Management Reform

ABSTRACT

With the effect of the economic crisis in the 1970s, budget deficits and borrowings dragged the governments into a dead end. Anglo-Saxon countries, which were trying to get out of the deadlock towards the middle of the 1980s, turned to the search for a new approach model. It has been tried to develop new searches in terms of deficiencies seen in both economic and administrative sense.

Keywords:

New Public

Administration, New

Right, Welfare State,

Reform

With this study, it will be mentioned that both the historical processes and the traditional understanding have been put into the background as of the emergence of the New Public Management approach. Information about the principles of new management reforms and some country examples in line with these principles will be given. The historical processes of these countries, which methods were used in the realization of the reforms and which steps were taken will be mentioned. In addition, reform movements and studies related to Turkey will be conveyed in the context of administrative law.. The concept of New Public Administration will be referred to as 'YKY' in some places.

GİRİŞ

Dünyada etkili olan geleneksel yönetim anlayışında yönetim yapısı katı, hiyerarşik ve biçimsel kurallar barındıran bir yönetimi kapsar. 1929 ekonomik buhranından sonra Keynesyen refah devleti anlayışı etkili olmuştur. Bu yönetim anlayışı ile devlet her alanda müdahalesini artırmakta ve işlevlerini gerçekleştirmedeki yürütme gücünü kullanmaktadır. Devletin her sektör alanında etki ve müdahalesi oldukça fazladır. Refah olan halk değil yalnızca devlet olmuştur. 1970 yıllarında etkili olan geleneksel yönetim yapısının beraberinde getirdiği refah devlet anlayışı ile katı bürokrasi, hantal devlet yapısı gibi birçok kavram bu dönem için eleştiri kaynağı olmuştur.

Keynesyen refah devlet yönetimi anlayışı yoğun müdahaleler ve ciddi borçlanmalar neticesinde çıkmaza girmiştir. Bu duruma çözüm olarak 1980 yıllarında yeni bir yönetim anlayışı gündeme

gelmektedir. Yeni yönetim anlayışı ile devlet müdahalesinin azaltıldığı, birey haklarının gözetildiği, katılımcılığın artırıldığı, özelleştirme tekniklerinin öne sürüldüğü bir süreç oluşmaya başlamıştır. Bu değişim tabanı devletin ve vatandaşın rollerinin yeniden şekillenmesi savunur.

Yeni Kamu Yönetimi sürecinin ortaya çıkışıyla geleneksel ve katı bürokrasi anlayışı yerine verimlilik esaslı, performansa dayalı, piyasa temelli ve hükümet ile vatandaş arasındaki etkileşimin artması yönünde çalışmalar hedeflenmektedir. Bürokrasinin azaltılması aynı zamanda insan kaynakları mekanizmasından da yararlanılması gerekmektedir. Birçok ülkede reform çalışmaları uygulamaları yapılmış fakat her devletin uygulama, devam ettirme ve süreklilik arzı konusunda farklılıkları gözlemlenmiştir

YENİ KAMU YÖNETİMİ DÜŞÜNCESİ

Eski olarak tabir edilen geleneksel yönetimin yerine yeni olarak adlandırılan ve özel sektördeki işletme kavramının kamuya aktarılması olarak atfedilir. Özel sektör uygulamaları ve ‘müşteri’ kavramının kamuya aktarılması gerektiği söz konusudur.

1980 yıllarının ilk zamanlarından beri kamu sektörünün yapısı ve işleyişinde birçok gelişmiş ülkenin değişimi gözlemlenmektedir. Yönetime hâkim olan geleneksel Yapı Yönetim içinde değişim içindedir. Dolayısıyla elde edilmek istenen esnek, piyasa odaklı ve işletme düşüncesinin hâkim olduğu bir yönetim anlayışı belirgin olmaya başlamıştır. Bu sayede ekonomik, siyasi ve ideolojik alanlarda bu belirginleşen değişimlerin ön ayağı oldu söylenebilir. Hem değişimlerin hem de düşüncelerin yeni anlayış ortamında vatandaşın ve bağlı olduğu devletin sorumluluklarının tanımı değişmektedir. Bu doğrultuda, yönetim işlevini gerçekleştirme yöntemlerinde bu alanların yanında tarım sektöründe de bir değişiklik gerekli hale gelmektedir (Gözel,2003:1).

YENİ KAMU YÖNETİMİNİN ORTAYA ÇIKIŞI

Yeni kamu yönetimini (new public management) sürecinin gelişmesinde birçok etken rol oynamıştır. 1970’lerin sonlarına doğru kamu sektörü işleyişi ve ekonomisi için eleştiriler artmaya başlamasıyla ekonomik ve yönetim alanlarında yaşanan sıkıntılar ve ayrıca 1930’lu yıllardan beri süregelen politikaları benimseyen devletlerin ekonominin her alanına aktif rol oynamasından dolayı refah devlet algısı oluşmaya başlamıştır. Varılan neticede devletin faaliyet alanının genişlemesinin yanında birçok alana müdahalesinin gözlemlenmesiyle refah devlet algısının olgunlaşmaya başladığı görülmektedir. Refah Devlet anlayışına yönelen hükümetler sosyal faaliyetlere müdahale etmek maksatlı çalışmalar yürütmüşlerdir. Bu düşüncedeki devletler sağlık, eğitim, sosyal güvenlik gibi alanlarda müdahaleci varlığını hissettirdi. Refah Devlet anlayışında refah olan yalnızca devlet olmakta fakat halkın ve özel sektörün refahı göz ardı edilmekteydi. Keynesyen refahı esas alan hükümetler özelleştirme ve rekabet piyasasının önünde bir engel olmaya başlamıştır. Ekonomik büyüme yerine artık bir gerileme süreci baş göstermeye başlamıştır. Bunun nedeni Keynesyen refah devlet anlayışının olduğunu söylemek kaçınılmazdır. 1970’lerin ortalarında gelinen noktada ciddi borçlanmalar ve petrol krizi nedeniyle devletler yeni arayışlara yönelmesini de beraberinde getirmiştir (Eryılmaz, 2013: 47-48).

Sosyal politika harcamaları devletleri çıkılmaz bir hale sürüklemiştir. 1975 sonrası dönemdeki harcamaları, ikiye ayırarak ele almak uygun olacaktır. Bu harcamalar; kamu harcamaları ve sosyal kamu harcamaları şeklindedir. Refah devletlerinin temel oluşturup daha sonra olgunluk döneminin sonuna gelinceye kadar, belirtilen her iki harcama türünde artışlar süregelmekte olduğu vurgulanır. Bu açıdan yalnızca kamu harcamalarının seyrine bakılıp, sosyal devletin küçüldüğü sonucuna ulaşırsa, yanlış bir yorum yapılacaktır. Oysaki genel harcamalar birçok nedenden dolayı azalma içine girmiş olsa da diğer yandan kamu sosyal harcamalarının artması popülaritesini devam ettirdiği gözlenmektedir(Özdemir,2005:158). Fakat bu durumun yeni bir politikayı beraberinde getirdiğini söyleyebiliriz. Devletin küçülmesi ve her alandaki etkilerini azaltmaya yönelik Yeni Sağ politikası gündeme gelmiştir.

YENİ SAĞ SÜRECİ (NEW RIGHT)

1970'lerin sonuna doğru bu dönemde İngiltere ve Amerika birleşik devletleri devleti keynesyen refah çıkmazından kurtarmak için devleti yeniden yapılandırma ve küçültmek maksatlı 'Yeni Sağ' düşüncesi gelişti. Bu süreci benimseyen liderler ve partiler, İngiltere'de Margaret Thatcher ve ABD' de Ronald Reagan iktidara geldiler. Bu liderler devletin işleyişini tekrar incelediler ve devletin hangi alanlarda müdahale edeceği konusunda geliştirdikleri Yeni Sağ'ın kendi politikalarını getirerek refah devletin işleyişine son verdiler. Yeni sağ neoliberalizmin çıktısı olarak görülen birey özgürlükleri ve muhafazakâr devlet anlayışını benimsemiştir. Artık devletten beklentiler kendi özüne dönmesi ve asıl görevleri ile ilgilenmesidir. Miadını dolduran refah devlet anlayışındaki her alanda etkili olan devletin aksine yurttaşlar da yönetimde söz sahibi olmak karar alma sürecine ortak olma düşüncesini istemişlerdir (Eryılmaz, 2013: 47-48).Türkiye'de ise Turgut Özal bu süreci benimseyen lider olarak atfedilir. "Özalizm" adıyla Türkiye' de uygulayıcı konumda olmuştur.

YENİ KAMU YÖNETİMİNİN İDARİ İLKELERİ

Yeni Yönetim anlayışında özel sektörün amaçlarının uyarlanması, geleneksel yönetim yapısı yerine yeni ve dinamik, merkezin kontrolünden olabildiğince uzaklaşmış bir yönetim amaçlanmıştır. Esnek çalışma, müşteri talepleri gibi yerine getirilmesi gereken kamu hizmetlerinin sunumunun yanında sosyal eşitliğin sağlanması gözetilmektedir. Bu doğrultuda aşağıda belirtilen ilkelerden faydalanılmaktadır;

Küçülmek

YKY bu ilkeyi yönetimin masraf kalemlerinin azaltılması gerektiğini ve faaliyet alanlarının azalmasını öngörmektedir. Kurumların yeniliğe açık üretken yeni kültürler edinmesini verimliliğinin artırılması gerektiğini öngörmektedir.

Yönetim ideolojisi teorisini kamu yönetimine uyarlamak

Üretim ve verimliliği ön planda tutarak özel sektör faaliyetlerini kamu sektörüne aktarmayı öngörmektedir.

Girişimci yönetimler mantığını kamu yönetimine aktarmak

Kurumların çalışma oranlarının artması öncelik dışında olup verimliliğin ortaya çıkması ön plandadır. Bunun yanında bürokrasinin yerine katılımcılığın artmasını ve piyasa mekanizmalarını tercih edilmektedir. Özel sektöre, sivil toplum kuruluşlarının da etkisi ile toplumsal sorunlarla başa çıkılabilecektir.

Yerelleşmek

Hizmet birimlerinin halka yakınlığı artırılmakta, yenileşme amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda yöneticilerin yetkileri esnek olmalı ve verimlilik en üst seviyeye çıkması olarak bilinmektedir.

Bürokrasiyi azaltmak

Katılım arttıkça hiyerarşi azalmaktadır. Bu esasta prosedürlere ve kurallara bağlılıktan ziyade etkin ve verimlilik ön planda olması gerektiği ve küçülen birimlerin yeni kamu yönetimi düşüncesi olan 'müşteri odaklı' terimi ile doğru orantılı olacak şekilde çalışılmaktadır. Aynı zamanda bürokrasinin azalması ile kurumda verimliliği artıracak olan insan kaynakları da ele alınmalıdır. Zira kurumların etkili olması için çalışmaların üst düzeyde ve dolayısıyla verimliliğin artacağı düşüncesi ile insan kaynakları da ön planda tutulmalıdır.

Özelleştirmek

Çoğu durumda ve mevcut şartların yeterliliği göz önüne alınarak yönetimler, birtakım hizmetleri dışarıdan özel sektör yolu ile yaptırabilmektedirler. Özel sektörde rekabet ön planda olduğundan dolayı bu durumun verimliliği artıracığı ve piyasa mekanizmalarını kullanacağından dolayı bu düşünceye yönelmektedirler(Özer 2015: 166).

YKY' nin tüm bu ilkelere bağlı olarak gerçekleştirdiği politika reformları sayesinde geleceğe yönelik birçok adım atıldı. Geçmişten günümüze süregelen eğitim, sağlık, ekonomi gibi alanlarda reform çalışmaları gözlenmektedir. Buna istinaden sadece yönetimde reforma değinmenin dışında yönetimin yetki alanı altında olan tarım alanında da reform yapılması gerekmektedir. Zira ekonominin temel taşı olan ve kalkınmayı sağlayacak olan çalışmalar yapılması gerekmektedir.

YENİ KAMU YÖNETİMİNİN GENEL ÇERÇEVEDE DEĞERLENDİRİLMESİ

1980'li yıllardan itibaren Türkiye'de dahi çeşitli ülkelerde, bunun bir uzantısı olarak özelleştirme politikaları uygulanmaya başlamıştır. 1990'lı yıllarda ise devletin yönetim fonksiyonlarının da birtakım aktörlere dağıtılmasını hedefleyen "yönetişim", "yerinden yönetim" ve devletin yönetim mekanizmalarını sorgulayan "şeffaflık", "hesap verebilirlik" gibi kavramlar ön plana çıkmıştır. Devlet yönetimleri, geleneksel kamu yönetimi anlayışını bırakarak, ön plana çıkan bu kavramlar ile bunlar doğrultusunda oluşan yeni yönetim anlayışı ve prensipler doğrultusunda dönüşüme girmişlerdir. Bu dönüşümler ülkelerde yapılan idari reformları gerçekleştirmiştir (Göçoğlu, Gündüz, 2020:5).

Geleneksel yönetimin geride bırakılması adımları kimi kaynaklara göre yaşanan bir dram olarak görülse de aksine yeni yönetim kötüye gidişten kurtaran, vatandaşa hizmet sunumu, karşılaşılan sorunlara küresel bir çözüm ile aşmayı amaçlayan ulusal olmaktan çok uluslararası bir güç olarak da söz edilebilir. Yeni yönetimler ile dünyada kamu sektörü reformları politika deneylerinden ve organizasyonel uygulamalardan etkilenen gelişmekte olan ülkeler, kamu sektörünün itici güçleri arasında tutarsızlıklar devam ediyorken gelişen dünyada reform çabaları ve yönetişimin doğası ve kamuoyuna çağdaş yaklaşım ile kendilerine yer edinebilmektedirler (UNDP, 2004: 2-3).

Yeni yönetimin temelinde barındırdığı verimliliğin, etkinliğin ve kalitenin etkisiyle yönetimde başarının artması amaçlanmıştır. Bu hususta eski olarak tabir edilen geleneksel yönetimin kalıntılarından tam olarak sıyrılamayan bir yapı olmuş olsa da yeni yönetimin daha olumlu olduğu söylenebilir.

KAMU YÖNETİMİ REFORMLARININ ORTAK ÖZELLİKLERİ

Küreselleşmenin etkisiyle hem dünyada hem de Türkiye'de ekonomik, sosyal, siyasal, teknolojik alanlarındaki gelişme ve değişimlerin kamu yönetiminde nitelik ve yapısal anlamda etkisi oldukça fazladır. Kamu yönetimi reformları hizmetlerin sunumu açısından ve yönetim yapısına olan etkisi açısından önemli görevler üstlenmektedirler. 1980-1990 yılları arasında YKY ilkeleri perspektifinde şekillenen ve günümüzde devam etmekte olan kamu yönetim reformlarının ön plandaki özellikleri aşağıda belirtilmiştir.

- Küresel aktörlere daha fazla yer verilmesi
- Reformlar ile bireyin daha fazla ön plana alınması
- Etkinlik, verimlilik kavramlarının değer kazanması
- İşletme mantığı ile Özelleştirmelerin ağırlık kazanması
- Yerelleşme (desantralizasyon) ile merkezin sorumluluğunun azaltılması
- Özel sektörün yönetim şekillerinin rol alınması
- Teknoloji, bilgi ve iletişim alanlarından daha fazla yararlanılması
- Şeffaflık, hesap verilebilirlik, katılımcılık kavramlarının değerlerinin uygulanması

- Yönetimde birey ve sosyal unsurların giderek ön plana alınması

Kamu yönetimi reformu esasen tüm bu unsurların yeni gelişen düşünce olmadığını fakat asıl farkın uygulamada olduğu üzerinde durulmaktadır. Bunun yanında uygulamaların ise girdilerin aksine çıktılarının verimliliğinden söz edilmektedir.

KAMU YÖNETİMİ BAĞLAMINDA ÜLKE ÖRNEKLERİ

Kamu Yönetim reformları sadece tek alanda değil bir bütün şeklinde ele alınması gerekmektedir. Esasında ele alınan konular hükümetlerin yürütme yetisine bağlı bürokratik olgunun ötesindedir.

Devletlerin yürütme gücünü yeniden tanımlanmasına bağlıdır. Kamu sektörü yönetimini, işletme ve piyasa mantığına dönüştürme, özelleştirmelere açık olma, yerleşme olgusunu ön planda tutma, yönetsel kademeleri yeniden şekillendirme ve sosyal devlet temellerini oluşturma gibi amaçları kapsamaktadır. Yeni yönetim alanının etkili gücü sadece Amerika Birleşmiş Milletler olmamıştır. OECD Ve Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşların yanında Anglo-Sakson ülkeleri ile ikili etkileşim ön plana çıkmıştır (Güler, Karahanoğulları, 2004: 14-15).

- **ABD:** kamu sektörü yönetiminde ilk önemli reformun 1970 yıllarında dünyada yaşanan petrol krizinin etkisiyle ABD’de başladığı söylenebilir. Bu durumun neticesinde süregelen bütçe açıkları, kamu giderlerinin azaltılması amacı doğurmuştur. Keza, ülkede uygulanan kamu yönetimi reformu gelişmeleri ile öncelikle hükümetin, federal sistemin kuvvetlendirilmesi, partisel disiplinin azaltılması ve bağımsız yasama organlarının güçlü kılınması ile kamu kurumlarındaki yolsuzlukların azaltılması amaçlanmıştır. Bu çerçevede, yapılan yönetimde reform çalışmalarının esas nedeni özellikle 1980’lerde yaşanan yüksek oranda bütçe açığı, federal hizmetlerde meydana gelen çöküş ve vatandaşların kamu kurumlarına olan güvenin sarsılması olarak gösterilmektedir (Önen, Kurnaz 2017: 56). 1980’li yıllardan itibaren dünyada kamu yönetimi reformları üzerinde etkili olan yeni yönetim anlayışı, ABD kamu yönetiminin reformunun işleyişini değiştirmiştir. 1993 yılında “Ulusal Performans Değerlendirmesi (NPR)” raporunun hazırlanması ile ilk defa dönemin Başkanı Bill Clinton ile Başkan Yardımcısı Al Gore tarafından hazırlanarak yürürlüğe konmuştur. NPR'nin raporunun yayımlanmasından kısa bir süre sonra, daha fazla verimlilik düşüncesi ile personelin çoğu ev bürolarına geçerek çalışmaya başladı. Bu çabalar arasında çalışanları müşteri hizmetleri konusunda eğitmek, gelişmelere pilotluk yapabilmek, genel merkezin işlerini hafifletmek ve Ulusal Ortaklık Konseyi, Başkanın bünyesindeki Yönetim Konseyi ve Hükümet Bilgi Teknolojisi şeklinde NPR’ önermiş olduğu kurumlar arası konseylere personel sağlamak dâhildir (National Performance Review). Kamu yönetiminde reforma ilgiyi artıran bir başka gelişme ise, Bill Clinton’ un himayesinde “Hükümetin Yeniden Keşfi (Reinventing Government) isimli eseri ve bu eser ile de yeni yönetim anlayışındaki reformları Amerikan yönetimine uyarlanması hedeflenmiştir.
- **İngiltere:** 1979-1997 yılları arasında muhafazakâr ve işçi partilerinin iktidarda olduğu dönemlerdir ve bu dönemde verimlilik ve etkinliğin artırılması doğrultusunda kamu hizmetinin değiştirilmesi yönünde adımlar atılmıştır. 1991 yılına gelindiğinde ise “Gelecek Adımlar Acente Reformu (Next Steps Agencies Reform)” girişimi ile kamu yönetiminde köklü değişimlerin önemli noktası olmuştur. Bu dönemde en önemli uygulama, bakanlıklarda politika üretilmesi dışındaki birimlerin yani hizmet taleplerinden sorumlu birimlerin ve bunlara ilişkin süreçlerin hizmette verimliliğin artması için birbirinden ayrılmasıdır. Bu reform ile hiyerarşik yönetimin kırılması, geleneksel yapıdan uzaklaşılması yönünde çalışılmıştır. Özel yönetim performans ve temellerinin esas alınması, rekabet piyasasının önünün açılması amaçlanmıştır. 1998 yılı sonrası İşçi partisi iktidara gelmiş fakat sol görüşlü bir yapılanmaya sahip olduğundan dolayı birtakım politikalar sekteye uğrasa da yeniden yapılanma çalışmaları devam etmiş ve birim sayıları artırılarak kamu yönetiminde verimliliği artırmıştır (Yılmaz, 2008: 63).
- **Yeni Zelenda:** 1974-1977 yılları arasında devlet hem birçok mal ve hizmeti sağlarken aynı zamanda enerji, ulaştırma, ekonomi, tarım ve haberleşme gibi alanlarda etkin konumdadır. Her alanda müdahaleci olan devletin süregelen bu yapılanması bir dönem sonra ülke için ciddi sorunlar oluşturmaya başlamıştır. 1984 yılına gelindiğinde İşçi Partisi iktidara gelmiş ve ekonomik yapının ciddi krizlerin eşiğinde olduğu görülmüş ve bu krizden kurtulabilmek için önemli reformlara ihtiyaç olduğunu belirlemiştir. Dolayısıyla bu duruma çözüm olarak bir dizi reform çalışmasına girişmiştir. Yeni yönetim reformu piyasa temelli ve kamu tercihi anlayışı ön planda olmuştur. Bu yeni reformlara birçok farklı siyasi parti tarafından da destek görmüştür. Reformların kilit noktası sözleşme ve anlaşma sisteminin ciddi bir biçimde ve sürekli bir şekilde uygulanmasıdır. İçeriğinin esasında kurumlar arası etkileşimlerin

resmileştirilmesi, performans değerlendirmeleri, sabit fiyatlı anlaşmalar gibi kurum içi ve kurumlar arası sözleşmelerden oluşmaktadır (Avaner, 2019:129). Dünya genelinde kamu yönetimi reformlarına öncü ülke olarak bilinir. Zengin kaynaklara sahip olması ve az nüfuslu bir ülke olarak yönetim alanında dikkat çektiği belirtilmektedir. Yönetim yapısının şekillenmesinde reform politikalarını yaygın bir şekilde uygulamaya geçirmesi olduğunu söylemek mümkündür (Aytaç, Altunok, 2018: 524).

- **Türkiye:** Türkiye’de kamu yönetimi reformlarını kapsamlarına göre üç dönem ile belirtilebilir. 1. 1923-1960 yılları dönemi (Yabancı Uzmanların Hazırladıkları Raporlar), 2. 1960-2000 yılları dönemi (Yerli Uzmanların Hazırladıkları Raporlar) ve 3. 2000’li Yıllar Dönemi (YKY Anlayışı Çerçevesinde Yapılan Yasal ve Kurumsal Düzenlemeler) şeklindedir. 1980’lerin ilk zamanlarından itibaren iyice önemli hale gelen, dünyada birçok ülkede hâkimiyetini oluşturmaya başlayan yeni yönetim anlayışı Türkiye’ye de Turgut Özal ile birlikte uygulanmıştır. Yeni Yönetim Anlayışı uygulamaya konulduğu yıllardan itibaren gerek merkezi gerekse yerel kademelerin faaliyetlerinde oldukça geniş değişikliklerde bulunmuştur. Türkiye özellikle merkezi yönetimin etki ve faaliyetlerinde özel sektör işlevlerine daha fazla yalan oluşturmaya başlamış devlet geri plan da tutularak alanı daraltılmaya başlanmıştır (Çevikbaş, 2012:9). 1923-1960 yılları arasında yabancı uzmanlar tarafından hazırlanmış olan reform çalışmaları, idari reform çalışmalarının önemli özelliği olarak belirginleşir ve 1930’lu yıllarından sonra uygulanmış olmalarıdır. Reformlar, hazırlanmış oldukları kişilerin isimleri ile adlandırılmıştır. Söz konusu çalışmaların başında öncelikle Dorr Raporu gelmektedir, daha sonra Neumark Raporu, Barker Raporu, Martin-Cush Raporu ve diğer raporları gelmektedir. İlk reform çalışması olarak söz edilen, Goldthwaite H.Dorr tarafından 1933 yılında hazırlanan “Dorr Raporu”dur. Ayrıca bu dönemde Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) ve bir de Devlet Personel Dairesi’nin kurulması ile ülkede reformların başarılı bir şekilde hazırlanması sonrasında uygulanması çerçevesinde önemi vurgulanmaktadır.1961 yılına gelindiğinde ise Milli Birlik Komitesi ve Devlet Planlama Teşkilatı’nın isteği doğrultusunda Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi (TODAİE), “İdari Reform ve Reorganizasyon Hakkında Ön Rapor” isimli rapor çalışması hazırlanmıştır. Raporun temelinde idari reform ve reorganizasyon alanlarında realist görüş ile hazırlanması, bu reformun ne tür çalışma alanlarını içereceği ve bunun nasıl gerçekleştirileceğinin belirlenmesi gerektiği amacı gösterilmiştir. 2000’li yıllarda ise, yeni yönetim anlayışında devletin küçültülmesi, bürokrasinin olumsuzluklarının azaltılması, rekabetin artırılmasıyla piyasanın canlandırılması, özel sektör teknik ve yöntemlerine ağırlık verilmesi, yerleşmenin önem kazanması gibi ilkelerin beraberinde getirdiği açıklık, şeffaflık, verimlilik, bilgi edinme değerlerinin de önemi ayrıca vurgulanmaktadır. Başbakanlığın öncülüğünde 2003 yılında kamu yönetimi reformu çalışmalarına ağırlık kazandırılarak, yeni yönetim anlayışına paralel olarak “Değişimin Yönetimi İçin Yönetimde Değişim” isimli rapor yayınlanmıştır (Önen, Kurnaz, 2017: 60).

SONUÇ

1970’li yıllarında devletin büyüklüğü nasıl yönetilmesi gerektiği ve devletin hangi alanlara ne kadar müdahale etmesi gerektiği tartışmaları yaşanmaktaydı. Geleneksel yönetimlerin getirmiş olduğu hantal, katı bürokrasinin ağırlıkta olduğu yönetimin artık iş görmez hale geldiği ve verimliliğin arka plana atıldığı gözlemlenmektedir. Devletler bu çıkmazdan kurtulmaları için yeni arayışlar içerisine girmişlerdir. 20.yy’da Kamu Yönetiminde atılan adımlar geliştirilen fikirler söz konusuydu. Yeni yönetim paradigmaları biçimlenmeye başlamıştı. Bu süreçte keynesyen ekonomi politikaları rol oynamıştır. Devletin her alana müdahale ettiği refah devlet anlayışı görülmekteydi. Fakat artık bu durumun devam etmemesi gerektiğini ve devletin küçülmesi gerektiğini savunan İngiltere’ de Margaret Thatcher ve ABD’ de Ronald Reagan iktidara geldiler. Onlar devleti asli görevlerine çekmek ve devleti yeniden yapılandırması gerektiğini savundular. Bu düşünce neticesinde Yeni Sağ olarak adlandırılan müdahaleci devlet yerine muhafazakâr devlet modelini geliştirdiler.

Ekonomik, siyasi yönden her ülke farklı sorunlar yaşamakta ve bu sorunlar nezdinde çözüm geliştirme çabaları içindedir. Hükümetler farklı yönetim fikirlerini deneyimleyerek kendileri için en uygun yöntemi bulmayı amaçlamışlardır. Günümüzde gelişmiş ülkelerin bile aksayan yönetim uygulamalarının olduğunu görmekteyiz. Fakat bu aksaklıklardan alınan dersler neticesinde başarılı yönetimler meydana gelmiştir.

Yeni kamu yönetimi anlayışı çerçevesinde reform çalışmalarına yönelen hükümetlerin birbirlerinden etkilenerek bu çalışmaları kendi bünyelerinde uyguladıkları görülmektedir. Bu reform çalışmalarından biri de merkezi yönetimin hâkimiyet alanını yerelleşme kavramı altında yerel birimlere aktarmasıdır. Yeni yönetim anlayışı ile katı ve güçlü merkezi yapı yerine daha esnek, katılımcı, piyasa temelli bir yapı hedeflenmiştir. Bu sayede merkezi yönetimin yetki ve sorumluluğu hangi noktalarda başlayıp hangi noktalarda sona ereceğinin belirlenmesi olduğu söylenebilir.

Türkiye’de yabancı ve yerli uzmanların katkılarıyla hazırlanan reform çalışmaları ile yönetimin iç işleyişinin iyileştirilmesi, katı bürokrasinin etkilerinden kurtulması, yerelleşme ve yeniden yapılanma sürecinin gelişmesi amaçlanmıştır. Fakat alınan kararlar, yapılan çalışmalar, analizler çoğunlukla biçimsel nitelikte kalmış olup ciddi bir reform sürecine girilemediği gözlemlenmiştir. 2003 yılına gelindiğinde Anayasa değişikliği neticesinde geniş ölçüde reform çalışmaları başlatılmış, yönetim, şeffaflık, verimlilik gibi nitelikli alanlarda gelişmeler hâkimiyet kurmaya başlamıştır. Geline nokta ise yönetimde süreklilik ve istikrar kazanılması için katılımcılığın, yerelleşmenin ve teknik bilgilerden faydalanılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- AVANER, T. (2019), ‘‘Yeni Zelanda Kamu Yönetimi ve Planlama Kurumu’’, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 21, Sayı 1, ss: 126
- AYKAÇ, B ve ALTUNOK,H ve GEDİKKAYA, F.G. (2018), ‘‘Yönetimsel Yapı İncelemeleri’’, (Ankara), Nobel Akademik Yayıncılık, Cilt 2, Kasım, ss:524
- ÇEVİKBAŞ,R. (2012), ‘‘Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı Ve Türkiye Uygulamaları’’, Ekonomi Ve Yönetim Araştırmaları Dergisi , Cilt 1, Sayı 2, ss:9
- ERYILMAZ, B. (2013), ‘‘Kamu Yönetimi; Düşünceler-Yapılar-Fonksiyonlar-Politikalar’’, (Kocaeli), Umuttepe Yayınları
- GÖÇÖĞLU, V. GÜNDÜZ, O. (2020), ‘‘Kamu Yönetimi Reformlarını Yeni Kamu İşletmeciliği Bağlamında Okumak’’ Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi (JEBPIR), 6(1), 1-16 1 ss:5
- GÖZEL, K.A, (2003), ‘‘Yeni Kamu Yönetimi Nedir?’’, Türk İdare Dergisi, Y: 75, ss.1
- GÜLER, B.A; KESKİN,Nuray,E; ÖZDEN,A; ÇINAR,T; DİKMEN,A.A ;ESEN,S.; KARAHANOGULLARI,O ;KARASU,K ;KUTLU, M.N ;TELLAL, E, (2004), ‘‘Kamu Yönetimi Ülke İncelemeleri’’, Kamu Yönetimi Araştırma ve Uygulama Merkezi (KAYAUM), (Ankara), Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi Araştırma ve Uygulama Merkezi, Yayın N:1, ss:14-15
- GÜRCÜOĞLU, S ve ÖZTAŞ, N, (2018) , ‘‘Türk Kamu Yönetiminde Performans Yönetimi: Milli Eğitim Bakanlığı Örneği’’, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 5, Sayı 14, ss:540
- KILINÇ, E.İ.(2020) ‘‘Türk Kamu Yönetiminde İnsan Kaynakları Planlaması Reformu’’ Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi Ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı ss:98-99
- ÖNDER, M, ve AYHAN, E. (2017), ‘‘Yeni Kamu Hizmeti Yaklaşımı: Yönetişime Açılan Bir Kapı’’, Gazi İktisat ve İşletme Dergisi, Cilt 3, Sayı 2

ÖNEN,M, ve KURNAZ,S. (2017), ‘‘Kamu Yönetimi Reformlarında Yeni Perspektifler Ve Arayışlar’’ , KASSAM Uluslararası Hakemli Dergi (ASSAM - UHAD)ASSAM International Refereed Journal, Cilt 4, Sayı 8, ss: 56

ÖZDEMİR, S ,(2005), ‘‘ Başlangıcından Günümüze Refah Devletlerinde Sosyal Harcamaların Analizi, Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, Y:50, ss.158

ÖZER, M.Akif. (2015), ‘‘Yeni Kamu Yönetimi’’ , (Ankara), Gazi Kitabevi

UNDP (2004) ‘‘Public Administration Reform Practice Note’’ United Nations Development Programme Public Administration Reform Practice Note ss:2-3

Vice President of United States, ‘‘Ulusal Performans İncelemesinin Kısa Tarihi’’ <https://govinfo.library.unt.edu/npr/library/papers/bkgrd/brief.html> ET(18.12.2020)

YILDIRIM,S, ve KAVUNCUBAŞI, Ş, (2005), ‘‘Kamu ve Özel Kesimde İnsan Kaynakları Yönetimi’’ , (Ankara) Siyasal Kitabevi, ss:10

YILMAZ,O, (2008) ‘‘Birleşik Krallık ’ta Kamu Yönetimi Reformları (1979-2008)’’ ,Kamu İdarelerinde Stratejik Yönetim Projesi Raporu, Cilt 1, Kasım, ss:63